

329

۱۵
مسیح

کتاب
جامع الفنون العربیة

داملا نور علی مسنفنک کتد خراجتی ایلان

مطبعة کریمه قرانده

۱۹۰۵ بجی سنه

Казань.

Типографія Т-го Д-ма „Бр. Каримовыхъ“.

1905 года.

کتاب
جامع الفنون العربية

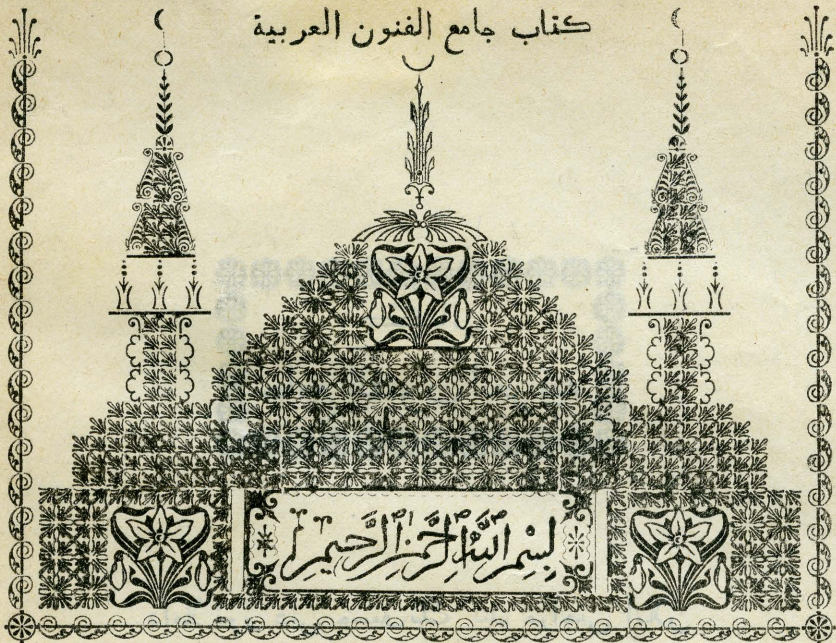
داملا نور علی مسنونک کند خراجتی ایلان

مطبعة کریمیہ قرانده
سنه ۱۹۰۴

باصلاماقینه پیتربورخ سینزوری طرفندن رخصت ویرلمشدر
۲۷ نجی اوکتابرده ۱۹۰۴ نجی یلک

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 27 Октября 1904 года.
Типо-литографія Т-го Д-ма „Братья Каримови“ въ Казани.

كتاب جامع الفنون العربية

اسأل من الفتح المبين واتوسل بالنبيين خصوصا بافضل
 المرسلين والآل والصحب الطاهرين واستشفع بالملائكة
 المقربين والاولياء الواصلين والعلماء الوارثين *
 فقير ذليل حقير عليل خادم بلدة بوا نور على بن الشيخ
 حسن الميرزاوى اثار عاجزانه افكار قاصرانه سيدان جامع
 الفنون العربية كتابي در علم الحروف العربية علم حساب
 الحروف العربية علم خواص اقسام الحروف العربية علم
 قواعد الكتابة العربية علم قواعد الابنية العربية علم قواعد
 الصرف العربية علم قواعد النحو العربية علم قواعد اصول
 النحو العربية علم المعانى علم البيان علم البديع يا لطيف
 اسئلك اللطيف فيها جرت به المقادر *

علم حروف هجاء

مشهور ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش
 ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه
 لای نی حروف دیه لار سوزلار ننگ طرف لاری و جزلاری و اساس لاری
 اولماق اوچون حرف طرف معنی سی ده در (حروف مبانی دیه لار سوزلار ننگ
 بناسی ترکیبی یا صالحاتی اوچون قویلغان در برام برام معنی غه قویلماهان در
 (حروف هجاء و حروف تهجی دیرلار تهجی ایچک لاماك در سوزلار نی تانماق ده
 برام برام صایلماق لاری اوچون ا ب ت ث ج ح حرف لاری اورلاری
 یالغز برار حرف اولسه ده اسم لاری حروف هجاء ایماس در بلکه حروف هجاء
 لاردان یا صالحان سوزلردر هر قایسی ننگ اسمی اولنه اوزی قویله در
 اسمی الف ج اسمی جیم و اسمی واوکیبی .

(باب حروف هجاء عربیه مشهور ا ب ت ث حرفلاری نی بعض علماء
 یکریمی توقز (۲۹) حرف دیه لار اولده ا آخیره ده لا هر ایکسی صانالادر
 اولده ا دیما کمز همزه در چونکه اسمی اولنده اوزی اوله در اسمی الفی در
 الفی اولنده همزه در اوستلی در چن الف اوست آست اوتورنی قابل اولمایدر
 دائما ساکن اوله در بلکه اسمی ننگ اولنده چن الف ممکن ایماس در سکون
 ایله ابتدا ممکن اولمایدر لکن الف اسمی ایله تعبیر و تسمیه قیله لار همزه ایله
 الفی قدراش و یقین لار اولماق اوچون مجاز قیلوب اما آخیره ده لا دیما کمز
 چن الفی در سکون لی در اولنه ل کنورگان اوزی ایله باشلاماق سکون ایله
 باشلاماق اولدنی اوچون تراک اولسون اوچون ل غه خاص لاماق چونکه لام
 تعریف ده الحمد کیبی سکونلی ل ایله باشلاماق عذر اولدقن الفی قدراش همزه
 تراک اولغانلق اوچون الفی ده سکون ایله باشلاماق عذری اولدقده ل تراک
 اوله در فتحه اوستلی لام اولماق فتحه ننگ الفی گامناستی اوچون .
 بعض علماء یکریمی سکز حرف دیه لار اولده ا یوق آخیره ده لا وار چونکه اولده ا

کیتساك

من کور مشهور اولوب قالغان در . یا که اسمی اولندن اوزی توشماک قاعده سی
اوچون چونکه ل ننگ اسمی لام اولندن لا توشسه لاننگ اسمی لام الفی
اولندن هم لا توشه در .

اما ابجد کلمه لری ده (۲۸) حرف اولسه ده ابجد کلمه لرند ان مقصود حساب در
اهل حساب ذات لاری اوزلاری باشقه باشقه حسابغه ذات لاری اوزلاری باشقه
باشقه حرف لاری قویغان لار در الف ایله همزه صفت لاری ایله حرکت سکون ایله
اولده واقع اولماق اولماسلق ایله تابع اولماق اولماسلق ایله باشقه اوله لار
اما حرفی هجاء ان مقصود اولماق در اولماق باشقه لقی کوتاروب کوتارماس دان
اولماق ایله اوله در محاکمه قیلورغده ممکن در بیکرم سکز یازغان لار اوزلری
باشقه باشقه حرف لاری یازه لاری بیکرم توقز یازغان لار صفت لاری سکون حرکت
کوتارماک توشرماک ایارتماک ایارتماسلیک کیی ایله باشقه ده یاری دیگران لار
اما حرفی هجاء فارسیه ۲۴ حرف در حرفی هجاء عربیه دان آغراق قاطیراق
۸ حرفی اسقاط قیلغانلار ث خ ذ ص ض ط ظ غ حرف لاری قریبلاری
س ایله ث ص دان ح ایله خ دان ز ایله ذ ص ظ دان ت ایله ط دان ع ایله
غ دان کفایه لانماک لاری اوچون فارسی مبنی سی لطیف و نازک و شرین لک گا
مخالف اولماقلاری اوچون عربده اولماغان عجم گه خاص اولغان دورت حرفی
ژ ک چ پ نی از دیاد قیلغان لار حاجت اوچون بس مجموع حرف ۲۴ حرف
اولوب کیچه و کوند ز ساعت لاری عدنجه اولماق اوچون تفال ایز گوگا یور اماقنی
قیلدیلار کیچه و کوند زده هر وقت حاجت سوز لار کیچه کوند ز ساعت لاری
مثلی اولماق اوچون اما ترکی لسانی بر ترتیب وقاعده ایله اولماق اوچون
ترکی گه خاص حرفی هجاء عمل قیلنمادی .

علم حساب حروف

حروف هجاء اوزلاری اولماق کیمی حسابی ننگ اصلی ابجد کلمه لاری ده در

اون غاچه یوز گاچه

ابجد هوز حطی کلمه ن سعفص
 ۴۳۲۱ ۷۶۵ ۸۹۱۰ ۲۰ ۳۰ ۴۰ ۵۰ ۶۰ ۷۰ ۸۰ ۹۰

منك گاچه

قرشت ثخذ ضظغ
 ۱۰۰ ۲۰۰ ۳۰۰ ۴۰۰ ۵۰۰ ۶۰۰ ۷۰۰ ۸۰۰ ۹۰۰ ۱۰۰۰

حساب ابجد اوچ قسم در صغیر کبیر اکبر

(اما حساب صغیر)

کلمه سورلارده اولغان حروف هجاء ننگ یا الفز اوزلاری حسابی آلنور جمع ایدلور

مثلا علی لفظی ده ع ۷۰ ل ۳۰ ی ۱۰ مجموع ۱۱۰ اولور .

(اما حساب کبیر)

کلمه ده اولغان حرفلار ننگ اسم لاری ننگ حرفلاری حسابی آلنور جمع ایدلور

مثلا علی ده ع ننگ اسمی عین ده اولغان حرفلار ع ۷۰ ی ۱۰ ن ۵۰
 علی ده ل ننگ اسمی لام ده ل ۳۰ آ بر م ۴۰ علی ده ی اسمی یاده
 ی ۱۰ آ بر عددلارنی جمع ایدلور .

(اما حساب اکبر)

کلمه ده اولغان حرف لار عددلاری ننگ عربی اسم لاری حرفلاری حسابی آلنور

جمع ایدلور مثلا علی ده ع عددی ینمش اسمی عربچه سبعون ده س ۷۰
 ب ۲ ع ۷۰ و ۶ ن ۵۰ علی ده ل عددی اوتوز عربچه ثلاثون ده ث
 ۵۰۰ ل ۳۰ آ بر ث ۵۰۰ و ۶ ن ۵۰ علی ده ی عددی اون عربچه
 عشرة ده ع ۷۰ ش ۳۰۰ ر ۲۰۰ ت ۴۰۰ حسابلارنی جمع قیلنور

﴿ علم استخراج حساب حروف ﴾

توبان ده مذکور قاعده لارده حساب حرفلاریشی آستلی اوستلی قویلغان در
 است داگی حرفلار حسابلاری برسنه برسن ضرب قویلغان ده آستداغی حرف
 حسابی چقه در آستداغی کلمه حرفلاری حسابلاری اوست داگی ننگ برسنی نه
 قسمت دان اوست داگی ننگ ایکنچی سی حسابی چقه در

﴿ اما اون فاچه ﴾

بب	بج	بد	بج	به
۲-۲	۳-۲	۴-۲	۳-۲	۵-۲
د	و	ح	ط	ی
۳	۶	۸	۹	۱۰

﴿ اما یکرسی گا چه ﴾

بو	بز	بع	د د	د د	جد	جه	جو	د
۶-۲	۷-۲	۸-۲	۴-۴	۹-۲	۴-۳	۵-۳	۶-۳	۵-۴
یب	ید	یو	یو	یع	یب	یه	یع	ک
۱۲	۱۴	۱۶	۱۶	۱۸	۱۲	۱۵	۱۸	۲۰

﴿ اما اوتوزغه چه ﴾

جز	ج-ح	دو	هه	جط	دز	هو
۷-۳	۸-۳	۶-۴	۵-۵	۹-۳	۷-۴	۶-۵
کا	کد	کد	که	کز	کح	ل
۲۱	۲۴	۲۴	۲۵	۲۷	۲۸	۳۰

﴿ اما قرق غه چه ﴾

دح	ه-و	وو	دط	ه-ح
۸-۴	۷-۵	۶-۶	۹-۴	۸-۵
لب	له	لو	لو	م
۳۲	۳۵	۳۶	۳۶	۴۰

﴿ اما ایللی گا چه ﴾

ز ز ۷-۷	و ح ۸-۶	ه ط ۹-۵	و ز ۷-۶
م ط ۴۹	م ح ۴۸	ه ه ۴۵	م ب ۴۴

﴿ اما آلمش غه چه ﴾ ﴿ اما ینمش گا چه ﴾ ﴿ اما سکسان گا چه ﴾

ط ط ۹-۹	ح ح ۸-۸	ز ح ۸-۷
ف آء ۸۱	س د ۶۴	ن و ۵۶

﴿ علم فواید اقسام الحروف ﴾

حروف هجا قریب یکرمی قسم غه بولنور (اولگی قسم حروف نارینه اوت غه مناسب حرف لاردر برودة مرض لارنی دفع ایدار حرارة قوه لارنی زیاده ایدار اهطمفسند کلمه سی جامع ینتی حرف لاردور (ایکنچی قسم حروف هوایه هواغه مناسب حرف لار حرارة مرض لارنی دفع ایدار بویین ^{بوی ن ض ت ط} ضمقظ کلمه لاری جامع ینتی حرف لاردور (اوچنچی قسم حروف مایه صوغه مناسب حرف لاردور حرارة مرض لارنی دفع ایدار ^{ح ز ک ص ق ش ع} جز کص قشع کلمه لاری جامع ینتی حرف دور (دورنچی قسم حروف ترا بیه دور خفه مرض لارنی دفع ایدار ^{د ح ل ع ر خ ش} دحلع رخش کلمه لاری جامع ینتی حرف لاردور (بشنچی قسم حروف فواتم در آی ننگ اون دورتی ده صدر بیت اوتورنه یازلسه یانماق دان سفینه کمه که یازلسه باتماق دان امین اولور باذن الله اذرن لا حرف لاری ینتی حرف لاردور (آلتنچی قسم حروف بهته بو حرف لارنی کتاب رساله لار ظاهر نه یازلسه حاجه لار

ادا قیلنور باذن الله ف ق ج م خ م ت حرف لاری یتنی حرف دریم
 مکرر یازلور (یتنچی قسم هر حرف صامته نقطه سز حرف لار دور شهر عربی
 اخیرنده یا که کسوف قویاش توتولماق خسوف آی توتولماق وقتیده رصاص قلاهی
 قورعاشون کا یازلوب یوزک قاشی غه قویلسه جمع غم وهم والم قایغورنجولارنی
 باغلار سفرده ویورطیده یمانلق ایله ذکر ایدلماق دای احد رس ص
 طعکل مهولا کلمه لارنی جامع اون دورت حرف لاردر (سکزنجی قسم هر حرف
 ناطقه در نقطه لی حرف لاردر کلمه لاری یکشنبه کون قویاش چقماق وقتیه ده زعفران
 وکل صوی ایله یازلسه کوب فایده قیلور باذن الله بتمش جخز ز ش ض
 طغف قنی کلمه لاری جامع اون بش حرف لاردر (توقزنجی قسم هر حرف
 نورانیة دور (قرآن سورة لاری اولنده یازلغان حرف لاردر) اما براردان
 ص ق ن کبی (اما ایکشاردن هم طه یس کبی) اما اوچاردان
 الم الر طسم کبی (اما دورتاردان المص المر کبی) اما بشاردان
 کهیصص همعسق کبی اسما ملائکه در قاری اوشبو حرف لارنی اوقغاج
 فی ایناسن دیورلار قراة قیلغاج درست ایناسن دیب استغفار دعا قیلورلار
 نص حکیم له سر قاطع کلمه لاری جامع اون دورت حرف در یعنی بو
 حرف لار آله مکیم نص در بونص اوچون شبه لارنی قاطع سرلار باردور
 متشابه حرف لارنی متشابهغه دال کلمه جامع اولماق عجب در حروف هجاء دنجبه
 یکرمی توقز سورة ده اولماقی ده عجب در سز سویلی تورغان حرف لاردر مرکب
 کلام در الله دان بولماسه ایدی سزده قیله آلر این یگزدیماکدر برار حرف لی
 دان بشار حرف گناچه کتورماکده عجب در سزده براردان بش حرف لی گناچه
 سوز ایله سولای سز سزدان نیک بولمی دیماکدر (هر حرف نورانیة دن قالغان
 ۱۴ حرف حروف ظلمانیة دور ظلمانیة بعض سی علویة بعض سی سفلیة در
 (اوننجی قسم هر حرف سفلیة ارض ویر عالمنه مناسب چویش فشخط کلمه لاری
 ج ز ث ف ش خ ط

جامع یعنی نقطه‌لی حرف لاردر (اون برنجی قسم حرفی علویة حرفی ظلمانیة دان حرفی سفلیة کاباشقه سما و کوک عالمنه مناسب حرف لاردر) (اون ایکنجی قسم حرفی متواخیه

صورة ده قریب و قرداش محبتیه و یقین لقه ایرشماک کا سبب جیحی خرزس
 ح ح ح دوزس ش ص ص ط ط ط ط غ غ بت شده صورتده

شخصی ط ط ط کلمة لاری جامع اون بش حرفی در اوشبو کلمة لاری زعفران
 قریب لارومع ذلك یاز ماغان لار

وکل صوتی و بکر سوتی ایله یازوب عمامة کا قویلمسه قبول اولنور (اون اوچنجی قسم حرفی متنا کوه در متواخیه ننگ خلاقی بر برسی کاصورة ده مخالفی فرقة و مخالفه کا

سبب حرفی لاردور (اون دورنجی قسم حرفی دلب مرض حاصل اعضا لرننگ

حرف لاری ایله قاتشد رلسه اول سوکنده اول ایکنجی سی سوکنده ایکنجی سینیی

قویب تا آخر غه چه مرضی اعضا غه اوقلسه یا باغلانسه شفا اولور باذن الله

اون بر حرف ا ب ت ث ط ظ ف ک ل لای لاردر

(اون بشنجی قسم حرفی طلسم دلیل صد ننگ کلمة لاری جامع در بو کلمة لاری

جبهة مانگغای غه یازلور صرع فزع روعة و دهشة و قلی اوچون نافع اولور

جن لار مانگلای لاریده هم یازلمش دیه لار (اون آلتنجی قسم بروجده اثر

قیلوچی حرفی لاردر *

حملده (ام ذ) ثورده (ب ن ض) جوزاده (ج س ظ) سرطانده

(د ع غ) اسده (ه ف) سنبله ده (و ص) میزان (ز ق) عقرب

(ح ر) قوس (ط ش) جدی ده (ی ت) دلوده (ک ث) موتده (ل خ)

(اون ییننجی قسم حرفی متحابه برسی اجزاسی عددنی جمع قیلد قه ایکنجی سی

عددی حاصل اولور محبده خاصیه لاری عجیب در (رفدرک) کلمة لاری کبی

رقده عددی ۲۸۴ رک ۲۲۰ در رقده عددی ۲۸۴ ننگ نصفی ۱۴۲ ربعی

۷۱ باشقه جزئی کسر سز تابلمایدر مکر ۷۱ دان بر جز ۴ اوله در

۱۴۲ دان بر جز ۲ اوله در ۲۸۴ دان بر جز ۱ اوله در مجموع ۲۲۰ عدد

اوله در رک عددی در هم رک عددی ۲۲۰ ننگ نصفی ۱۱۰ ربعی ۵۵

خمس ۴۴ عشری ۲۲ نصف عشری ۱۱ اون برجزی دان بوسی ۲۵ بیکری
 ایکی جزدان بوسی ۱۵ قرق دور تدان بر جزی ۵ ایلی بش دان برجزی
 ۴ یوز اون دان بر جزی ۲ ایکی یوز بیکری دان برجزی ۱ بس مجموع
 ۲۸۴ عدد رف عددی اوله در بس هر ایکسی عددنی برطعام غه قویب
 اکثر عددلی سنی محب اقل عددلی سی فی محبوب آشاهه محبوب ننگ محبتی
 زیاده اوله (اون سکنچی قسم حروف اعجمیة ۴ حرف در معه وله له ۱۱ آ
 جبهه گا یازلسه سحر و جن دان امان اولور آف کیم کا یازلسه یوزنک قاشی آستی غه
 قویلسه حکم ایالاری دان رزق لانور (اون توفزنجی حروف هندیه نحاس
 باقر صحیفه گا یازیلوب اول هلال ده حامل باغلاسه بالاتوشور ماس *

م ا ن ل ک ح ط ز س ی ع ف ق ک خ گ گ ج د ب ا

(علم قواعد الکتابه)

باب اصل هر کلمه ده ابتدا ده وقف ده تلفظ صورتی ایله یازمانی در فلها قه دیب
 ها ایله یازلور بر حرف ایله ابتدا ده وقف ده اولماق دان احتراز ا تلفظه ها
 ایله قیلماقلاری اوچون ۲) (ما استفهام غه جر قیلوچی اسم کنورگان ده ها ایله
 یازلور مثل مه کبی مثل مضای در چونکه تکلم ده وقف قیلغان ده بر حرف ایله
 ابتدا ده وقف ده اولماق دان احترازاً ها ایله وقف قیله لار ۳) (ما استفهام غه
 جر قیلوچی حرف کنورگان ده هاسز یازلور حتام الام علام کبی تکلم ده
 هاسز وقف قیله لار حرف جر ایله اتصالی شدید توتاشوی قوه لی اولوب
 مجموع سی بر کلمه حکمی ده اولوب هالحاق قیلما دغه هم بر حرف ایله ابتدا
 ووقف اولمایدن ۴) (حتام الام علام ده الف صورتی ده یازلور والحال حتی الی
 علی ده یا صورتی ده یازله ایدی چونکه شدة اتصال ایله مجموع سی بر کلمه کبی
 اولوب آخیر حتی والی وعلی وسط کلمه حکمی ده قاله در وسط کلمه ده الفی
 صورة یاده یازلمایدن بلکه آخیر کلمه ده یازله در (۵) وحه زحه کبی لارده
 ها صورتی ده یازله دور تکلم ده وقف هالننک ها ایله وقف ایدله در حرف اصلی
 ایماس در (۶) اخت بنت کبی لارده تا صورتی ده یازلور تکلم ده تا ایله

وقف ایدله در حرف اصلی در (۷) تانفس کلمه دان اولماسه تادان باشقه معنی مقصود اولسه اقل بنا کلمه قالسه تکلم ده ها ایله وقف ایدلور صورة ها ایله یازلور رحمة کبی والا تا ایله وقف ایدلور صورة تاده یازلور اغت بنت کبی (۸) تنوین نصب ده الف یازلور زید کبی تکلم ده الف ایله وقف ایدله در زید کبی تنوین رفع وجرده الف یازلماس الف سز وقف ایدله در زید کبی (۹) اذا الف ایله یازلور وقف الف ایله در *

(باب)

(۱۰) همزه اول کلمه ده اولسه صورة الف ده یازلور اما الف یازلماق الف ایله همزه نك مخرج ده اتحادی اوچون اما اولده یازلماق اولده تخفیف اوچون (۱۱) همزه وسط ده اولسه همزه ساکن ماقبلی فتحه اولسه صورة الف یازلور یأکل کبی ماقبلی ضمه اولسه واو یازلور یؤمن کبی ماقبلی کسره اولسه یا یازلور یسیم کبی فتحه نك الف کا ضمه نك واو ده کسره نك یاغه جمانستی مناسبتی اوچون (۱۲) همزه وسط ده اولسه همزه متحرك ماقبلی ساکن اولسه همزه فتحه لی اولسه الف یازلور یسال کبی ضمه لی اولسه واو یازلور یلوم کبی کسره لی اولسه یا یازلور یسیم کبی جمانسه اوچون (۱۳) همزه ده ماقبلی ده متحرك اولسه تخفیف نك اولسه شونداق یازلور مؤجل فیة کبی (۱۴) همزه اخیر ده اولسه ماقبلی ساکن اولسه حذف ایدلور جب کبی الف واو یا هیچ قایسی یازلمایدنر ماقبلی متحرك اولسه ماقبلی کامناسب حرف ایله یازلور فتحه لی اولسه الف قرأ کبی ضمه لی اولسه اولم یزدؤ کبی کسره لی اولسه یا یقری کبی *

❁ (باب) ❁

(۱۵) انما الهکم ده وصل یازلور چونکه مامرفیه غیر مستقل در ان ماعندی حسن
 یعنی ان فی مانه وصل
 ماسیه در اسم ان در
 یعنی نصب قیوا چی مصدر یعنی سی ده قیوا چی
 کبی ده فصل یازلور ماسیه مستقل در (۱۶) ان ناصبه مصدریه لایله اولسه وصل یازلور
 کثرة و تخفیف او چون لثلا یعلم کبی (ان مخفة یعنی ان دان تخفیف اید لکنان ان لایله
 اصل لای یعلم
 اولسه فصل آیروب یازلور قلة او چون علمت ان لاتقوم کبی (ان شرطیه فی ما ولاغه
 وصل کثرة تخفیف او چون در ماتخافن والاتفعلوه کبی اصلی ان ماتخافن وان لاتفعلوه *

❁ (باب) ❁

(۱۷) الرجل کبی ده الف لام وصل یازلور اختصار و کثرة استعمال او چون یا که
 المستقل اولماوی
 والحال ادغام دیگر صورتی ده مجموع سی بو حرف یازلور ایدی
 حرف و احد عدم استقلالی او چون (۱۸) لام تعریفی فی راعه بالامغه ادغام
 ایدلسه هر ایکسی یازلور الرجل اللحم کبی همزة استفهام داخل صورت
 ايله التباس اولماسون او چون أرجل اللحم کبی ایکسی ایکی کلمة اولماق
 او چون (۱۹) الذین جمع ده برلام یازلور الذین تثنیه ده ایکی لام یازلور
 جمع ايله تثنیه فی فرق او چون بالعکس قیلنمایدر جمع ثقیل تخفیف کا محتاج در
 تثنیه خفیف در (۲۰) الذی التمی الذین کبی ده مشدد برلام یازلور
 لام تعریفی دان آیرلما دق او چون بر کلمه ده ادغام حکمی ده اوله در
 (۲۱) ادغام بر کلمه ده اولسه مشدد بر حرف یازلور شدت کبی بر
 کلمه ده بر حرف یازمق اصل در *

❁ (باب) ❁

(۲۲) بسم الله الرحمن الرحیم ده لفظ اسم و رحمن دان الف اسقاط ایدله در کثرة
 استعمال او چون تخفیف با سم ربك ده اسقاط ایدلمایدر قلة استعمال او چون
 (۲۳) اولنده لام اولماغان اسم معرف باللامغه لام جارة یا ابتداءیه داخل
 اولسه الفی لامنك الفنی اسقاط ایدلور للرجل کبی نفی صورتی ايله

التباس اولماسون اوچون لالرجل کبی (۲۴) اولنده لام اولغان اسم معرف باللامغه لام داخل اولسه الف ایله لام فی اسقاط ایدلور للحم للبن کبی اوچ لام اجتماعی کراهتی اوچون لام جارة لام الف لام لام نفس کلمة (۲۵) اولنده همزة وصل مکسورة اولغان اسم کا همزة استفهام داخل اولسه همزة وصل فی اسقاط ایدلور اول کلمة ایکی الف اجتماعی دان اهتراز اوچون اصطفی البنات ^{اصطفی ابنتک} بار کبی (۲۶) علمین آراسنده واقع ابن لفظی صفة اولسه الف ابن اسقاط ایدلور کثرة استعمال اوچون علمین آراسنده اولماسه یاکه صفة اولماسه اسقاط ایدلما یدر هذا زید بن عمر کبی صفة ده زید ابن عمر کبی غیر صفة ده (۲۷) هذاده ها بعدنده اولان الف اسقاط ایدلور کثرة استعمال اوچون (ها تاده اسقاط قیلما یلار قلة استعمال اوچون) (ها ذاک ده الف اعاده ایدلور والواج کلمة ننگ مزجی قاتشوی لازم اولور ها ذاک بومزج مکروه در (۲۸) داوودده بر واد اسقاط ایدلور ایکی واد اجتماعی کراهتی اوچون (۷۹) ابرهیم اسمعیل اسحق ده الف اسقاط ایدلور کثرة استعمال اوچون *

(باب)

(۳۵) واد جمع بعدنده الف یازلور کلو و اشر بوا کبی جاد و ساد کبی ده اولان واد عطف ایله التباس اولماسون اوچون (۳۱) عمروده واد یازلور عمر دان فرق اوچون (۳۲) مائه ده الف یازلور منه دان فرق اوچون (۳۳) اولئک ده واد زیاده سی الیک دان فرق اوچون اولی ده واد زیاده سی الی دان فرق اوچون در چونکه اصل ده نقطه لاری یعنی صورة مرکبات اولما غاندر عجم لاری غلطی ایله خطا لار کوب اولدقده اولده اعجام صورة حرکات معنی سی ده ثانی ده غیر عرب معنی سی ده پیدا قیلغان لار در فلهمذا وضع الاعجام من خطاء الاعجام ذیلده در *

(فن الابنية العربية)

مصدر اش قیلماقی یا بولماقی معنی سی ده در ضرب کبی (عرب مصدر دان اون

ایکی نرسه فی آلورلار ماضی اوتکان زمانده قیلغان بولغان دن خبر معلوم اولسه
ضرب کبی اوتکان زمان ده قیلنغان دان خبر مجهول بولسه ضرب کبی مضارع
کیلاچک یا که حاضر زمانده قیلاچاق یا بولاچاق دان خبر معلوم اولسه یضرب
کبی قیلناچاق دان خبر مجهول اولسه یضرب کبی اسم فاعل اش قیلوچی غه
اسم ضارب کبی اسم مفعول قیلنمش غه اسم مضروب کبی جحد اوتکان زمانده
قیلماغان یا بولماغان دان خبر معلوم اولسه لم یضرب کبی قیلنماغان دان
خبر مجهول اولسه لم یضرب کبی نفی کیلاچک زمانده قیلناچاق یا بولاچاق
ایماس دیب خبر معلوم ده لا یضرب کبی قیلناچاق ایماس دیب خبر مجهول
لا یضرب کبی امر حاضر ایله حاضرغه بیورله در اضرب کبی امر غائب ایله
غائب غه بیورله در بر اشنی قیلماق یا بولماق ایله معلوم اولسه لیضرب
کبی قیلنماق ایله مجهول اولسه لیضرب کبی نهی ایله طیارلار منع قیلورلار بر اشنی
قیلماق یا بولماق دان معلوم اولسه لا تضرب کبی قیلنماق دان مجهول اولسه
لا تضرب کبی اسم زمان اسم مکان قیلماق بولماق عملی وزمانی مضرب کبی
اسم آلت قیلماق قورالی مفتاح کبی اسم تفضیل آرتقراق قیلوچی یا بولوچی
اضرب کبی *

(باب —)

مصدر میمی اولسه یعنی اولنده مخصوص میمی مصدر اولسه ثلاثی مجردده
یعنی فا وعین و بمرلام دان آرتق اصل حرفی اولماغان ده (ملتوی ده یعنی
وزنینک فاعلامی توغرسی ده حرف علة واو الف یا اولغانده) مثالده یعنی
وزنی ننگ فاسی توغرسی ده حرف علة اولغانده مفعول وزنی ده کسر ایله کلور
موعد کبی (موندان باشقه لارده مفعول وزنی ده کلور فتحه ایله) ثلاثی مجرد دان
باشقه ده مضارع مجهول کبی اولور حرف مضارعة اورننه ضمه لی میم کتوروب (اگر
مصدر غیر میمی اولسه ثلاثی مجردده سماعی اولور مجرد عربلاردن ایشتمک ایله
معلوم اولور فلهنذا ثلاثی مجرد بابلاری ماضی مضارع اسمی ایله یورتلور فعل

یفعل ضرب یضرب بابی دیلور ثلاثی مجردان باشقه ده قیاسی یعنی قاعده ایله در
فلهذا باب لاری مصدر اسمی ایله یورور باب افعال باب تفعیل دیلور *

باب

ماضی معلوم اولسه اخیر حرفی مخاطب و منکلم و جمع مؤنث غائبه ده سکون ایله
اولور ضربت ضربت ضربن کبی جمع مذکر غائبین ده ضمه ایله در ضربوا
کبی باشقه لارده فتحه ایله ضرب کبی (اولکی حرفی اولنک همزه وصل بولغان بش
یا آلتی حرفی ماضی ده کسره ایدلور افتعل استنعمل کبی باشقه لارده کلسی ده
فتحه ایله اولور هواه اولنده همزه قطع اولغان دورت حرفی اولسون افعال
کبی هواه همزه اصلا اولماسون فعل کبی *

فعل ماضی مجهول اولسه حرف اول ضمه ایله حرف اخیردان قبل حرف کسره
ایلله حرف اخیر اوزی معلوم کبی اولور ضرب کبی *

(باب)

مضارع غه عمل قیلوچی لار کرماسه حرف اخیر (جمع مؤنث غایبات یعنی
کوب خانسون لاردان خبر صورتی ده جمع مؤنث مخاطبات یعنی
کوب خاتون لاره خطاب صورتی ده سکون ایله یضربن تضربن کبی
(مخاطبه بر خاتون غه خطاب صورتی ده کسره ایله در تضربین کبی) تنغیه لارده
فتحه یضربان تضربان کبی (باشقه لارده ضمه ایله در یضرب کبی عمل قیلوچی لار
کرسه عملنه قاری در مثلا نصب قیلوچی آن کرسه فتحه ان یضرب کبی جزم
اسقاط قیلوچی لم کرسه سکون ایله لم یضرب کبی لکن تفصیل نخوده در) حرف
اخیردان قبل حرف ثلاثی مجردده تورلیجه باشقه لارده تفعیل تفاعل ده
فتحه ایله باشقه لارده کسره ایله در بکرم کبی (حرف مضارع دان صوتنگی حرف تفعیل
تفعل تفعیل تفاعل ده فتحه باشقه ده سکون ایله) حرف مضارعه اوزی رباعی لارده ضمه
ایلله باشقه لارده فتحه ایله اولور (مجهول ده حرف مضارعه ضمه ایله حرف مضارعه دان
صوتنگی حرف معلوم ده سکون ایله اولسه سکون ایله سکون ایله اولماسه فتحه ایله
حرف اخیردن مقدم حرف مطلقا فتحه ایله اولور یضرب یصرح کبی *

حکایه حاضر کا خطاب متکلم اوزی دان حکایه غایب باشقه دان حکایه جمع مذکر غائبین کوب ایرلاردان حکایه

❀ (باب) ❀

اسم فاعل فعل ثلاثی اوج حرف لی اولسه فعل ماضی ننگ عینی فتحه لی اولسه
 اسم فاعل فاعل وزنی ده اولور ضارب ناصر مانع کبی اگر عینی ضمه لی
 اولسه صفة مشبهة اولور فعیل فعل وزنی ده عظیم ضم کبی اگر عینی کسره لی
 اولسه فعل متعنی یعنی مفعول کا اوتسه فاعل وزنی ده اولور عالم کبی فعل لازم
 اولسه مفعول کا اوتسه صفة مشبهة اولور فعیل و فعل و فاعل و فاعلان وزنی ده
 عطشان کبی ثلاثی دان آرتق حرف لی اولسه فعل مضارع عینی کسره لی اولسه
 اسم فاعل فعل مضارع وزنی ده اولور حرف مضارعة اورننه ضمه لی میم کنور ماک
 ایله مکرم کبی فعل مضارع عینی فتحه یا ضمه لی اولسه حرف مضارعة اورننه
 ضمه لی میم هم عیننه کسره کنور ولور متفعل کبی *

❀ (باب) ❀

اسم مفعول ثلاثی ده مفعول وزنی ده اولور مضروب کبی زاید فعل مضارع
 مجهول وزنی ده اولور حرف مضارعة ضمه لی میم کا آشدروب مکرم کبی
 اسم مفعول فعل مجهول کبی فعل لازم ده اولمایدن مفعولی اولمادقی اوچون *

❀ (باب) ❀

امر بی لام امر حاضر فعل مضارع مخاطب دان آنور حرف مضارعة حذف اولنور
 حرف مضارعة دان صونک حرف حرکت لی اولسه اولنه هیچ شیء کنور لباس بحاله قالور
 صرح کبی سکون لی اولسه اولنه همزه کنور ولور سکون ایله ابتدا اولماسون اوچون
 (اگر فعل باب افعال دان اولسه همزه فتحه لی اولور اکرم کبی بولماسه فعل مضارع
 عینی ضمه لی اولسه همزه ضمه لی اولور اشرف کبی فتحه یا کسره لی اولسه همزه
 کسره لی اولور اضرب احمد کبی (اگر فعل ننگ اخیری صحیح بولسه حرف علة ده
 ایکی حرف بوجنس دان ده اولماسه امر اخیری سکون لی اولور اضرب کبی اگر
 حرف علة لی بولسه حرف علة اسقاط ایدلور ارم کبی (اگر ایکی حرف بر

جنس دان اولوب ادغام قیلنغان بولسه فعل مضارع عینی ضمه‌لی اولسه امر ننگ
 اخیرنده دورت وجه در فتحه ضمه کسره سکون ادغامنی بپرگاچ ردّ ردّ اردد
 کبی عینی ضمه‌لی اولماسه اخیرننگ اوج وجه فتحه کسره ضمه *

(باب —————)

اسم زمان و مکان ثلاثی مجردده ناقص اولسه یا که فعل مضارع عینی ضمه‌لی یا
 فتحه‌لی اولسه مفعول بالفتح وزنی ده اولور مرمی مقتل مشرب کبی مثال اولسه
 یا که فعل مضارع عینی کسره‌لی اولسه مفعول بالکسر اولور معد مضرب کبی
 ثلاثی مجرددان باشقه ده اسم مفعول ورننده مشترک اولور مکرم کبی (اسم آلت
 ثلاثی مجردده مفعول کیلور مسطر کبی مفعول مفتاح کبی مفعول مکنسه کبی

(باب)

فعل باب لاری ثلاثی اولسه حسن بحسن ده هر ایکسی ده ضمه ایله دائما
 لازم اولور باشقه باب لار کوبراک متعدی بعض وقت لازم کیلور (رباعی اولسه
 کوبراک متعدی گاه لازم اولور) خماسی بش حرفلی اولسه تفاعل افتعال
 بابلاری متعدی ایله لازمده مشترک در باشقه باب لازم در (اگر سداسی یعنی
 آلتی حرفلی اولسه استفعال بابی متعدی و لازمده مشترک در) (افعللی بابی ده
 یکی کلمه اسرنده افرنده متعدی در باشقه لار لازم در

(باب)

مفاعله کوبراک ایکسی شی آراسنده مشترک اولور گاه یا لغزده هم کیله در عاقبت
 اللص کبی (تفاعل ایکسی یا که ایکسی دان کوب شی آراسنده مشار که اوچون در
 گاه بولمغان فی اظهار قیلماق اوچون در تمارضت کبی) (افعال انفعال بابی
 مطاوعه اوچون یعنی بر فعل متعدی دان بر اثر حصولی اوچون در کسرتیه فانکسر
 کبی جمعت الابل فاجتمع کبی

(باب)

لازم متعدی اوله در همزه فی زیاده ایله خرج اخرج کبی عین فعل فی تشدید

ایله خرج خرج کیبی (حرف جر ایله ذهبت به کیبی اذهیته معناسی ده در) تاء تفعیل
 تاء تفعیل فی حذف ایله تطهر تطهر کیبی (اما متعدی لازم اوله در خلاقی ایله متعدی
 اولماق سبب لارنی حذف ایله تفعیل بابی فی انفعال بابی غه نقل ایله فعلل ده
 فعلل ده تاء فی زیاده ایله

(باب)

همزه وصل ابن ابْنَم ابْنَةُ امْرِیْ امْرَأَةِ اثْنِیْنِ اثْنَتَیْنِ اسْمٌ اسْتِ ایْمَنْ خَمَاسِ
 بیش حرف سدّ اسی آلتی حرف لی باب مصدری و ماضی سی ثلاثی اوج هر فلی باب
 امر بی لامی لام تعریف همزه لاری در همزه قطع باشقه همزه لاردر همزه وصل حاله
 وصل ده حذف اید لور همزه قطع ده حذف اید لماس حال اید اده لام تعریف ایمن
 همزه لاری فتح لی خمّاس سدّ اسی نَنْک ماضی مجهولی فعلل یفعل بالضم امری
 همزه لاری ضمه لی در باشقه لار کسره لی در

فن الصرف

کلمه نَنْک وزنی یعنی حرف و هر که و سکون لاری اعتباری ایله اولچاوی
 اشتقاقی یعنی باشقه کلمه لاردان مناسبت ایله آلنماقی و چقارماقی دان بحث
 ایدار اوزن فا و عین و لام ترتیبی ایله اولماق صورتتاهم معناده وزن موزون کما
 موافق و مشترک اولماق اوچون اما صورتتاهم ظاهر اما معنی ده فا و عین و لامدان حاصل
 فعل معنی سی قیلماق در قیلماق علم صرفده وزنی مقصود اشتقاق کلمه لرینک
 کلسی ده متحقق هم مشترک دور کلسی برکارنی قیلماق در ضرب صوقونی قیلماق
 کیبی هم قیلماق وزن معنی سی غه موافق دور اولچاوانی قیلماق در ۲ کلمه ده
 وزن ده حرف اصلی دان فا و عین و لام ایله تعبیر قیلماق حرف زائد دان اوزی
 ایله تعبیر قیلنماق اصل دور ۳ حرف زائد مکرر اولسه اولکی حرف
 توغرسی ده توشکان حرف ایله تعبیر اید لور اولکی حرف توغرسی ده فا و عین
 و لام اولسه ده اولماسه ده مکرر حکم اولده اولرقی اوچون صرّح قطع کیبی
 ۴ حرف زائد افتعال تاسی دان بدل اولسه تا ایله تعبیر اید لور اوزی ایله

ایدلماس اصلی تا اولماق فی بیان اوچون اذدکر اضطرر کبی افتعل وزنددر
 افتعل افععل وزنی ده ایماس در (ل حرف زاید مکرر اولماسه افتعال تاسی دان
 مبدل اولماسه یا که مکرر اولسه ده اولکی حرفی توغرسی حرف ایله تعبیردان
 مانع اولسه فتحه ایله سخنون کبی فعلون وزنی ده دور فعلول وزنی دان نادر
 اولماق مانع در کلسی ده حرف زاید دان اوزی ایله تعبیر ایدلور اصل ایله
 عمل قیلنور (۶) اشتقاق کلمه لاری ده حرف زاید نفس باب ده اولسه کلسی ده
 یا که باب ده اصل اولغوجی مصدر و فعل ماضی لارده خصوصاً مفرد مذکر غایب ده
 اولماق علامتی ایله بابده تغیر و مزید قیلور باب افعال کبی بعض قسم لاره
 خاص اولسه مجرد زیاده ایدلگان قسم لارده تخصیص و تغیر قیلور الف اسم فاعل
 و او اسم مفعول کبی (۷) کلمه ده حرفی لاردان وزنده فا و عین و برلام ایله
 تعبیر ایدلسه ثلاثی اصلی اولور آرتماسه ثلاثی مجرد اولور نصر کبی آرتسه
 آرتقانی دان اوزی ایله تعبیر ایدلسه ثلاثی مزید اولور اکرم کبی (۸) ایکنچی
 لام ایله تعبیر ایدلسه رباعی اصلی اولور فا و عین ایکی لام دان آرتماسه
 رباعی مجرد اولور درخج کبی آرتسه آرتقانی دان اوزی ایله تعبیر ایدلسه
 رباعی مزید اولور تدخرج کبی (۹) اوچنچی لام ایله تعبیر ایدلسه اسم ده
 خماسی اصلی اولور فا و عین اوچ لام دان آرتماسه خماسی مجرد اولور جمحوش
 کبی آرتسه خماسی مزید اولور هندریس کبی اسم ده وسعه اوچون اما فعل ده
 موجود ایماس در ثقل اوچون (۱۰) اما فا و عین دورت لام ایله تعبیر ایدلوب
 سداسی اصلی اسم ده فعل ده ده موجود ایماس دور والا اوچار حرفلی ایکی
 کلمه دان آیرمافی مشکل اوله در

(باب)

حروف زیاده ارن دور (هویت السمان) یا (الیوم تنساه) یا که (سالتنونهما) حرف لاری
 جامع در (۲) اما و او الف یا حرف زاید دور حروف علمتدر زیاده گامناستدر
 (۳) اما همزه ها الف گامخرج ده قریب دور (۴) اما میم فخرج ده واوغه قریبدر
 (۵) اما نون میشوم بورن اچنک ممد در الف حلقی بو عازده ممد اولماق کبی

(۶) اما فا وسین مهموس در صورتش فی منع قیلما یچہ هفی را کچقه تورغان حرفلار در
 هر و فی مهموسه فی ستشکنک خصغه حرفلاری جامه در همس لین گا قریب در حرف
 لین واوالفی یادر ما قبلی فتح اوزی سکونلی اولسه خوف کبی (اما لام نونغه
 مخرج ده قریب در

(باب)

کلمه ده حرف زاید علامتی (۱) وزن ده اوزی ایله تعبیر اید لور ضارب ده الف کبی
 (۲) امثله اشتقاق یعنی شوماده دان مشتق و مشتق منه اولغان مثال لار کلمه لار ننگ
 کلسی ده اولسه زاید اولماس مضر و ده ض کبی کلسی ده اولماسه زاید
 اولور مضر و ده واو کبی (۳) نظیری مثلی اولماسلق قرنفل کبی والا زیاده
 اولماسه سفر جل بالضم کبی ننگ کلام عرب ده مثلی یوق در (۴) زیاده غالب
 کوبراک اولماقی اهر کبی چونکه ابتدا کلمه ده همزه اولسه ما بعدی اوچ حرف
 دان کم اولماسه همزه ننگ زیاده سی کوبراک در

(باب)

قلب کلمه ننگ بر حرفنی حرف آخری اورننه قویماق در قلب علامت لری اصلی غه
 رجوع فایتماق ایله بلنور ناء یناء اصلی نایی ینائی اولماقی مصدری نائی
 اولماقی دان بلنور (۲) امثله اشتقاق جاه وجه دان مقلوب اولماقی شوماده ننگ
 اشتقاقی ده اولغان کلمه لار توجه مواجهه توجیه اولماق دان بلنور (۳) علة اعلال
 و قلب اولوبده اعلال سز صحیح اولماق دان بلنور ایس ده یا متحرک ما قبلی مفتوح
 اولوبده الف کالقب اولماق دان بیس دان مقلوب اولماقی بلنور (۴) قلة استعمال
 آدر کبی جمع دارده آهر استعمالی قلیل اولماقید ان بلنور آدر آدر دن مقرب
 اولماقی (۵) قلب اولغانده یکی همزه اجتماعی دان بلنور اسم فاعل جاء اصلی
 جاءی جای دان مقلوب اولماسه یاسنی همزه گا قلب لازم رباع کبی بس اجتماع
 همزتین اوله در (۶) قلب اولغانده علة و سبب سز منع صرف اولماقی دان بلنور اشیاء
 بروزن لفعاء شیئاً بروزن فعلاء دان مقلوب در والا بروزن افعال اولسه غیر
 منصرف اولماقی غه سبب تابلمایدر چونکه افعال اسباب منع صرف دن ایسدر
 یخلافی فعلاء الفی مودة منع صرف غه سبب در

الاعلام الیومیه

اعلال حرف علة وای فی اوزنکارتک تخفیف اچوزن

(باب)

ابدال کلمه ده بر حرفنی حرف آخر دان بدل و عوض قیلماق دور حرف ابدال اور دور تدر (انصت یوم جد طاه زل) کلماتی جامع در ابدال علامتاری (۱) اشتقاق امثله سی تراث وراث دان ابدالی غه شوماده ننگ اشتقاق مثال لاری وراث موروث وراث اولماق علامتدر ۲ قلة استعمال در تعالی ده قلة استعمال ثعالب دان ابدال غه علامتدر ۳ تصغیرده حرف زائد اور نینه حرف آخر توشماک مصغره اولغان حرفننگ ابدالی غه علامتدر ضارب تصغیری ضویرب اولماق و اوالف دان بدل اولماق اوچون در ۴ تصغیرده حرف اصلی اور نیغه حرف آخر توشماک اصلک اولغان حرفننگ ابدالی غه علامتدر ماصغیری مویه اولماق مءده همزه هادان ابدال اوچون در ۵ ابدال اولمغانه نام معلوم بنا لازم در هراق اراق دان بدل اولماسه هفعل وزنی عرب ده اولغان بنا اوله در

(باب)

ادغام بر حرفنی ایکنچی گا کرتماک خفة اوچون ادغام مثلین ده بر جنس دان ایکی حرفنی ادغام در احراف اول سا کن حرف ثانی متحرک اولسه تغیرسز ادغام واجب در مد کبی ۲ هر ایکسی متحرک اولسه حرکت اولنی ماقبلی قابل اولسه ماقبلنه نقل ایدوب ادغام واجب در یمد یرد کبی ۳ حرف اول متحرک حرف ثانی سا کن اولسه سکون عارضی وقف سکونی اولسه جائزدر سکون اصلی اولسه ممنوع در مد دن کبی ۴ ادغام ممکن اولما دقله برسنی حذف ایدر لار احست ظلت کبی اصلی احسست ظلمت در تحقیف اوچون ادغام متقاربین فخر جده قریب ایکی حرفنه ادغام دور لکن بر حرفنی قلب ایدوب دفع تخالی اوچون اول قلب ایدلور سا کن فی تغییر اولی در (بر کلمه کلمه اخری ایله التباس اولسه ادغام ایدلور سا کن و طد کبی بعد الادغام برسی ایکنچی ایله التباس اوله در (ضوی مشفر حرفلاری مقاربی گا ادغام ایدلور سا کن ضده استتالة و او یاده مد ولین میم ده غنة شین ده تفشی فاده انتشار راده تکریر صفتلاری

کنه در مثلی گا ادغام ایدلور کنه مایدِر (حروف صغیر یعنی قوش قناتی آوازی
 چقه تورغان ص ز س حرفلاری باشقه حروف غه مقارب اولسه ده ادغام
 ایدلماش صغیر صفتی کنه در (حروف مطبقه مخرج ده تل ایله اوسکی قماش
 منطبق اوله تورغان حرفلار ص ض ط ظ حرفلاریدر باشقه حروف گا ادغام
 ایدلماش صفة الطباق کنه در (حروف ملق بوغاز حرفلاری ع غ خ ها همزه
 اینکچی بر بوغاز اچند ان راک چقه تورغان حرفکا ادغام ایدلماش ثقل اوله در
 مکر حائی عین هاغه ادغام ایدلور عین ها مادان اچده راک اولسه ده
 شده تقارب اوچون لام تعریف مثلنه نون تاناغه دال دان طاغه چه
 مرتب حروف غه ادغام ایدلور کثرة اوچون باشقه لامنی راعه ادغام
 واجب بل ران کبی قالغان حروف غه جائز در نون سا کنه فی یرملون حرفیغه ادغام
 واجب نون متحرکه فی جائز (باب افتعال ده فاعل حروف الطباق دان اولسه تا
 افتعال ها ایدلور اطردا صطبر کبی دال ذال زا اولسه دال ایدلور ادکر کبی
 و او یائنا اولسه تاغه قاب ایدوب ادغام ایدلور اتسر اتقی کبی *

(فن نحو دان یوز قواعد)

آدم سوزی کیساگی دان معنی سی کیساگی فهم لانماسه کلمه اولور کلمه ننگ
 اوزندان گنه باشقهغه قوشماینچه معنی فهملانسه زمان فهم لانماسه اسم اولور
 زید کبی معنی ده زمان ده فهم لانسه فعل اولور نصر کبی معنی هم فهم لانماسه
 حرف اولور من کبی اسم ننگ اخیرننگ هرکه یا حرف اسم ده عمل قیلوچی لار
 اوزگارما کی ایله اوزگارسه اسم معرب اولور حرکتی یا حرفی اعراب اولور
 اوزگارماسه اسم مبنی اولور اسم معرب اعرابی اسم مبنی بناسید ان بحث ایدوچی
 علم علم نحو اولور اسم معرب ننگ اعرابی فاعل لکمی گاعلامت اولسه رفع اولور رفع
 ضمه و اوالث در (باب مرفوعات مرفوعات یدی در ۱ فاعل) مقدم اولغوچی فعل
 معلوم اسناد نسبت ایدلور قام زید کبی (۲ نایب فاعل) مقدم اولغوچی فعل
 مجهول اسناد ایدلور ضرب زید کبی (۳ مبتدا ع خبر) عاملی مجرد امر معنوی

اولسه ده ایکنچی شی انکا استناد ایدلسه مبتدا اولور ایکنچی گا اوزی اسناد ایدلسه خبر اولور زید قائم کبی ۵ اسم کان) کان صار کبی فاعل ایله تمام اولماقدان ناقص فعل لار کرگان مبتدا کان زید قائما کبی ۶ خبر ان فعل معنی سی فهم لانما کده فعل گا اوغشایان آلتی حرف لار کرگان خبر ان زید ا قادم کبی ۷ تابع مرفوع مرفوعه اعراب ده تابع اسم لار جائی زید العالم کبی *

(باب)

فعل دورت اورنک محذوف اولور ایکسی جائز استفهام مذکور جوابی ده) زید کبی اصلی قرأ زید من قرأ جوابی ده در ۲ استفهام مقدر جوابی) رجال لاتله یوم الآیة اصلی یسبح رجال در من یسبح مقدر جوابی ده در ایکسی واجب م فعل محذوف نیک اوزی ایله تفسیر ایدلسه وان احد من المشرکین استجارک کبی وان استجارک احد تقدیرنک در ان حرف شرط فعل شرطی طالب در استجارک مذکور ایله تفسیر ایدله در ۴ ملایسی ایله تفسیر ایدلسه هلا زید قام ابوه هلالا بس زید تقدیرنک در ۱ باب — فاعل دورت اورنک محذوف اولور انائب فاعل ضرب زید کبی اصلی ضرب بکر زید ادر ۲ استثناء مفرع) یعنی محذوف شی دان الا کبی حرف لار ایله چقار لافند ما قام الا هند کبی اصلی ما قام احد الا هند ۳ مصدر ده) اطعام فی یوم ذی مسغبة کبی اصلی اطعام انسان در ۴ فعل تعجب دان اولغوجی افعال بالکسر ده ما قبلی دال اولسه ابصریه واسمع کبی اصلی اسمع به در فاعل محذوف در ابصریه دلالتی ایله باشقه لارده ذکر اصل در ۱ باب — مبتدا آلتی اورنک ده محذوف اولور ۱ مخصوص نعم و بیس مؤخر اولسه نعم الرجل زید کبی اصلی هو زید در ۲ صفة مقطوعه) موصوفی اعرابی دان تغیر ایدلسه مدح یا ذم یا ترحم او چون لله الحمید المجید من الشیطان الرجیم بعدک المسکین کبی ضمه ایله اصلی هو الحمید مدح ده هو الرجیم ذم ده هو المسکین ترحم ده ۳ فی ذمتی لافعل کبی ده اصلی فی ذمتی عهد در ۴ مصدر لفظ فعل دان بدل و مرفوع اولسه سمع و طاعة کبی

ضمیر الله فایندار ما اصر الله و ما سمع الله تقدیرنک ده

اصلى امرى سمع وطاعة در ۵ سيمما بعد نده اكرم العلماء سيما
 زيد كبرى اصلى المخصوص هو زيد در ۶ فاعلى يا مفعولى حرف جر
 ايله مبین مصدر شکر الك كبرى اصلى هولك در
 باب ۱ مبتدا انكرة اولماق اون يتنى اورنگ جائزدر انكرة عامة
 اسماء شرط واستفهام من يقم فاكرمه وما تفعل افعال كبرى ۲ نكرة
 مخصصة بوصف ده رجل صالح عندنا كبرى ۳ مبتدا خبر ظرف ايله
 خبر مجرورنى تقديم ايله مخصص اولسه عند زيد تمرة فى الدار
 رجل كبرى ۴ خبرى ايله اخبار خلافى عادة اولسه بقرة تكلمت كبرى
 ۵ ابهامى مقصود اولسه مرسغة بين ارساغه كبرى ۶ من استفهام دان جواب
 اولسه من عندك جوابى ده رجل كبرى اصلى رجل عندى در ۷ مبتدا انكرة
 عامل اولسه رفع ده قائم الزيد ان كبرى نصب ده امر بمعروف صدقة
 كبرى ۸ عطفاك معطوفى يا معطوف عليه دان برسى ايله ابتدا جائز
 اولسه قول معروف ومغفرة خير كبرى ۹ حقيقة مراد اولسه رجل خير
 من المرأة كبرى ۱۰ معنى فعل فى افهام قيلسه سلام على آل ياسين كبرى
 ۱۱ احصر مقصود اولسه شرا هرذاناب كبرى اصلى ما اهرذاناب
 الاشردر ۱۲ جملة مالبة اولى ده سرينا ونجم قد اضاء كبرى ۱۳
 تنويع تقسيم ده فريق فى الجنة وفريق فى الصعير كبرى ۱۴ اذا مفاجأة
 بعدنك خرجت فاذا اسد بالباب كبرى ۱۵ كم بعدنك كم عمه لك كبرى
 ۱۶ لولا بعدنك لولا اصطبار لادى الى كذا كبرى ۱۷ لام ابتدائية
 تأكيدى ده لرجل قائم كبرى باب ۱ خبر فى حذف آلتى اورنده
 واجب در ۱ لولا امتناعيه بعدنك ولولا دفع الله الناس كبرى اصلى
 دفع الله موجوددر ۲ يمين ده لعمرک لا فعلان كبرى اصلى لعمرک
 قسمى در ۳ واو مصاحبة داخل صورده كل رجل وضيعته كبرى
 اصلى مقرون مع ضيعته در ۴ مبتدا مصدر عامل اولسه بر اسم گا

قواعد نكارة
 مبتدا
 معين مفهوم
 ارباس
 ۲ همسه ده
 اولفان
 ۳ بعض گا
 فاصلانغان
 ۴ اذا كركان حكم
 فجاؤه ودفعه
 ظاهرا ولما فقهه
 دلالت ايدر
 ابتداء كلامه
 تأكيد او چون
 كركان لام
 قواعد حذف
 خبر
 ۶ بر حكم ننگ
 حكم آخر
 امتناعى او-
 چون امتناعيك
 ۷ بر زمانه
 ايكى شى
 شريك
 اولماق

کبی ۸ تشریف مضای بیت الله کبی ۹ ظرفیه مضای کل هین کبی ۱۰ مصدریه
 مضای) کل المیل کبی ۱۱ بنا مضای) مثل ما انکم تنطقون کبی ۱۲ اعراب مضای)
 هنه خمسة عشر زید کبی خمسة عشرگا زیدگا اضافه سببلی اعراب ویرگان
 مذهب گابنا ۱ تخصیص مضای مضای الیه نکره اولسه غلام رجل کبی ۴ تعریف
 مضای) مضای الیه معرفة اولسه غلام زید کبی ۵ باب — لها عمل من الاعراب
 یعنی اعراب محلی اولغان جمله یتنی دور اخیر ۲ حال ۳ مفعول ۴ مضای الیه
 ۵ جواب شرط جازم مضارع کبی ۶ مفردکا تابع ۷ اعراب محلی اولغان جمله کا
 تابع جمله لار (لا عمل لها من الاعراب یعنی اعراب محلی اولغان جمله یتنی در
 ۱ ابتدایه ۲ تفسیری ۳ صلته ۴ معترضه ۵ جواب شرط غیر جازم ماضی کبی
 ۶ جواب قسم ۷ اعراب محلی اولغان جمله کا تابع جمله لار ۸ باب — لفظا
 ورتبه مؤخرگا ضمیر قایتماقی یدی اورند در انعم وبتس ایله مرفوع ضمیر نعم
 رجلا زید کبی ۲ بر معمول گا ۲ عامل و فعل نزاع قیلشوب ایکنچیسی عامل
 اولسه اولسکسیده معمول گا قایتته تورغان ضمیر مرفوع ده اضمار قبل الذکر در
 ۳ خبری ایله مفسر ضمیر مبتدا ان هی الاهیاتنا کبی ۴ ضمیر شأن قل هو
 الله احد کبی ۵ رب ایله مجرور ضمیر ربه فنییه کبی ۶ ظاهر مفسردان مجمل
 منه ضمیر ضربته زید کبی ۷ فاعل مقدم گا متصل ضمیر مفسری مفعول
 متأخر اولسه ابش جمله الدهر مطعما کبی *

===== (علم المعانی) =====

کلام وسوزنی مقام غه موافق کنور ما کنن بحث ایدار ۸ باب — خبرنی فهم لاتماک
 مقصود اولان مخاطب شک انکار قیلماسه مخبر خبر ویروهی خبرنی تأکید سز
 کنور زید عالم کبی شک قیلسه برتا کید ایله کنور ملک حسن در ان زهد اعالم
 کبی انکار قیلسه انکاری اول مرتبه ده اولسه برتا کید لازمدر انا الیکم
 مرسلون کبی فکنن بوهامدان معلوم اول انکاردان انا ایله تأکید ایدوب
 جوابدر اگر انکاری کوبراک اولسه انکاری مقداری کوبراک تأکید لازمدر

انا اليكم لمرسلون كى ما انتم الا بشر الاية دان معلوم كوب انكار دان انا ايله
لام ايله تا كيد ايدوب جو ايدر اما تا كيد قيلوچى شى لار ان همزه قسم نون
تا كيد غفيف نون تا كيد ثقیل لام ابند اجملة اسمية تكرير جمله اما شرطيه
حروف تنبيه حروف زيادة ضمير فصل تقدم فاعل فعل محبوب يا مكره گاداخل
سين قد تحقيق كان لكن ليت لعل انما تكرير نفى

باب — مسندنى تقديم گا سبب شى لار ۱ تخصیص ۲ صفة اولماق وهى فى
بيارماك (له همم لا منتهى لكبارها) كى له مؤخر اولسه همم گا صفت اولماقنى
موهم در ۳ مسند اليه گا شوقلاندرماك (ثلث تشرق الدنيا بهجهتها شمس الضحى
وابواسحق والقمر) كى تشرق الدنيا فى اشتكاج بوصفك فى بولسه كرك ديب
شوقلانله در ۴ تفأل (سعدت بغرة وجهك الايام) كى سعادت ايله ابنداده غير
اوميدى در ۵ هم اولماق (مسند اليه فى تقديم سبب لارى ۱ مسند اليه اهم
اولماق ۲ اصل اولماق ۳ تخصیص ما انا قلت كى من ايماس ايتوچى يعنى
منكا باشقه اما ما قلت انادان بو معنى چقمايدر ۴ حكمنى تقوية وهو يعطى
الجزيل انت لا تكذب كى ايكى اسناد اوچون ۵ غير مثل كى كناية ايدلسه
مثلك لا يبخل غيرك لا بمجرد كى *

باب — جملة معترضة كلام آراسنه كرگان جملة ۱ تنزيه پا كلاماق اوچون
اولور (ويجعلون لله البنات سبحانه ولهم ما يشتهون) كى سبحانه آراها كرگان
تنزيه اوچون ۲ دعا اوچون (ان الثمانين وبلغتها قد اوجت سمعى الى
ترجمان) كى وبلغتها اسم ان ايله خبر آراسنه دعا اوچون كرگان يعنى سن ده
ايرشدر لگای ايدنك سكسان باش گا ۳ تنبيه غفلتد ان اوياندرماق اوچون
(واعلم فعلم المرء ينفعه ان سوفى باقى كل ما قدره) كى واعلم ايله مفعولى آراسنه
فعلم المرء ينفعه توشكان جهالتدان اوياندهاق اوچون *

(علم البیان)

وضوح ده مختلف طریق را بمله معنی واحدی کنور ما کد ان بحث ایدار
لفظ موضوع له معناسید مستعمل اولسه حقیقت در الاعمی حقیقی دان
غیر حقیقی غه انتقال علاقسی اولماسه غلط در فرس دان انساننی
اراده کبی علاقسی اولسه معنی حقیقی دان مانع قرینه سی اولسه
مجاز در اولماسه کنایه در یا که لازم دان ملزوم نی اراده اولسه
کنایه در کثیر الرماد طویل النجاد کبی مجازده معنی حقیقی دان
معنی مجازی غیر حقیقی غه انتقال نی موجب علاقه مشابهه اولسه
استعاره در مشابهه اولماسه مجاز مرسل دیه لار ذکر محل اراده حال کبی
مجموع ۲۵ دان آرتق در استعاره ده مشبه به صراحة مف کور اولسه
استعاره مصرعه دیه لار رأیت اسدا یرمی کبی کنایه مف کور اولسه
مثلا مجرد لازم نی ذکر ایله فهم لانسه استعاره مکینه در انشبت المنیة
اظفارها کبی حضرت معاویه ننگ مرض موتنک آدم لارده وفاتی
حقی ده سوز کوب اولد قده کوزنه سورمه لار باشنه یوزنه مای لار
قیلدر وب مجلس حاضر لاتوب سویاب اوتر در وب آدم لارگا کرورگه
اذن ویروب آدم لار چقغاج (وتجلدی للشاهمتین اریهم * انی لریب
الدهر لا اتضعضع) بیتنی نی ایتدی یعنی قابغوغه شادلانچی
دوشمانلار آلدنک قوت اظهار قیل آنلار غه کوستار زمانه مادئلاری
اوچون خوار و ویران اولمایمن دیب علوی لاردان برسی او شبو
بیتنی اشوب جواب ویردی (واذا نشبت المنیة اظفارها * الفیت
کل تمیمة لاتنفع) بیتنی ایله یعنی اولوم طرفناقلارن باطرغان زمانده
هر تورلی بتی یازولارنی یا که کوز اوچون تاغا تورغان نرسه-
لارنی جمع قیلسانک تا قسانکده فائذ قیلماس اولومنی تشبیه قیلغان
آرسلان غه خراب قیلوده آرسلان صراحة ذکر اولنماغان لازمی

بعضا ر بو
علوی حضرت
حسن بعضا ر
حضرة حسین
اولغان دیسه
لارده غیر
معتول در
حضرة حسن
معاویه دان
مقدم وفات
اولدی حضرت
حسین حاضر
اولماسدی
مجازده ایدی
ابن خلکان

طرناق ایله مفهوم اولغان (مشبه به خاصه سنی مشبه گا اثبات استعاره تخیلیه اوله در مثال ده انشبت فی اثبات کبی مشبه به گه ملایم گه مقارن اولسه استعاره ترشیهیه مشبه گا ملایم گه مقارن اولسه استعاره مجردة در هیچ قایسنه اولماسه مطلقه در مثال ده الفیت بکل تمیمة گا مقارنتی تجرید قیله در *

باب استعاره اسم جنس ایله اولسه مشتق اولماسه استعاره اصلیه در اسد یرمی کبی مشتق و حرف ایله اولسه استعاره تبعیه در مشتق ده مصدرینه حرفه متعلق غه تابع اولماق اوچون الحال ناطقه کبی اول نطق دلالت ده مجاز اولماق ایله اولغان (لد و للموت و ابنو للخراب) کبی متعلق لام تعلیل تعقیب ده استعاره اولماق ایله لام هم تعقیب ده مجاز اولغان در

(علم البدیع)

کلام سوزنی کورکام قیلماق طریقنی دان بحث ایدار
 باب کلامنی سنن قیلوچیلاردان برسی طباق در متقابل لارنی برگا جمع قیلماق دریا ایکی اسم ده تحسبهم ایقاظا وهم رقود کبی یا ایکی فعل ده یحیی ویمیت کبی یا ایکی حرف ده لها ما کسبت وعلیها ما اکتسبت کبی لام نفع ده علی ضررده در حرف لاردر یا بر اسم بر فعل ده او من کان میتا فاحیدیناه کبی برسی مشا کلمه در ایکی شی بر صحبه ده اولماق اوچون برسی اسمی ایله ایکنجی سی تعبیر اید لور تعلم مانی نفسی و لا اعلم مانی نفسک کبی عیس علیه السلام الله فی نفسی فی اوزنی ذکر مجلسی ده ذکر قیلماق اوچون نفس ایله تعبیر قیلغان در برسی جناس در الفاظ لار مناسب اولماق معنی لار مختلف اولماق ایله در مختلف معنی لارنک لفظه اتفافی عد دمرونی و ترتیب و حرکات ده هم اولسه جناس تام در و بوم تقوم الساعة یقسم المجرمون ما لبثو غیر ساعة کبی اولکی ساعة قیامت ایکنجی سی وقت مخصوص در اولماسه جناس ناقص در والتفت الساق بالساق الی ربک یومئذ المساق کبی ساق عضو مخصوص در مساق سوق سورماک دان در لفظه مناسبلاری تمام ایماس در برسی توریه در بر لفظنک قریب و بعید معنا لاری

اولورده بعیدی اراده ایدلور الرهمن علی العرش استوی کیبی استوی غلبه
 قهر قیلدی معنی سیک در معنی بعید در برسی استخدا م در ایکی معناسی وارد
 الفظننک ایکی معناسی ننگ برسی اوزیدان ایکنچیس قایتیه تورغان ضمیریدن
 قصد ایدلور ۲ نچیس بو معناسی بر ضمیری دان ایکنچی معناسی ایکنچی
 ضمیری دان قصد ایدلور (اذ انزل السماء بارض قوم رعیناه وان كانوا غضباناً) کیبی
 سماننک اوزیدان یغمور معناسی رعیناه ضمیری دان نبات معناسی مراد در
 کلامنی تحسین قیلوچی لاردان برسی قاب لفظننک حرفلاری توتیبته
 عکس ایدلسه اخیرنی اول اخیردن مقدمنی ایکنچی آندن مقدمنی
 اوچنچی قیلوب لفظننک اوزی چقار مودته تدوم کیبی برسی
 عکس در کلامننک اوّل کلمه لاری عین ثانی کلمه لاری اولور
 لکن اوّلنی ایکنچی ایکنچی نی اوّل ایدوب عادات
 . السادات سادات العادات کیبی *

